
SYNTYMÄSSÄ OLEVASTA „IMPERIALISTISEN EKONOMISMIN” SUUNNASTA

Vanha, vuosien 1894—1902 „ekonomismi” järkeili seuraavaan tapaan. Narodnikit on kumottu. Kapitalismi on voittanut Venäjällä. Siis poliittisia vallankumouksia ei kannata ajatellakaan. Käytännöllinen johtopäätös: joko „työläisille taloudellinen, liberaaleille poliittinen taistelu”. Tämä on kuperkeikka oikealle. Tai — sosialistista kumousta varten yleislakko poliittisen vallankumouksen asemesta. Tämä on kuperkeikka vasemmalle, kuperkeikka, jota edustaa eräs, 1890-luvun lopulla ilmestynyt, nyt jo unohtunut venäläisen „ekonomistin” kirjanen¹.

Nykyään on syntymässä uusi „ekonomismi”, joka järkeilee tehden samanlaisia kuperkeikkoja kahtaalle: „oikealle” — me vastustamme „itse-määräämisoikeutta” (siis sorrettujen kansojen vapautusta, taistelua annektointia vastaan — siihen ei ole vielä lopullisesti päädytty tai sitä ei ole sanottu). „Vasemmalle” — me vastustamme minimiohjelman (siis taistelua uudistusten ja demokratian puolesta), koska se „on ristiriidassa” sosialistisen vallankumouksen kanssa.

On kulunut jo toista vuotta siitä, kun tuo syntymässä oleva suunta paljastui eräille tovereille, nimittäin Bernin neuvottelukokouksessa keväällä 1915. Silloin onneksi vain yksi toveri, joka sai osakseen *yleisen* paheksumisen, piti neuvottelukokouksen loppuun saakka kiinni noista „imperialistisen ekonomismin” aatteista ja muotoili ne kirjallisesti erikoisiksi „teeseiksi”. *Kukaan* ei yhtynyt kannattamaan noita teesejä².

Noita saman toverin teesejä, jotka on suunnattu itse-määräämisoikeutta vastaan, yhtyi sittemmin kannattamaan

vielä pari muuta henkilöä³ (tajuamatta tuon kysymyksen liittyvän erottamattomasti vastikään mainitsemiemme „teesien” yleiseen konseptioon). Ja „Kansainvälisen Sosialistisen Toimikunnan Bulletinin” 3. numerossa julkaistun „hollantilaisen ohjelman” ilmestyminen helmikuussa 1916⁴ toi *heti* ilmi tuon „väärinkäsityksen” ja sai alkuperäisten „teesien” laatijan *herättämään jälleen henkiin* koko „imperialistisen ekonomisminsa” taaskin jo kokonaisuudessaan eikä vain erääseen, näennäisesti „yksityiseen” kohtaan sovelletuna.

On ehdottoman välttämätöntä *varoittaa* kyseessäolevia tovereita vielä ja vielä kerran, että he *ovat joutuneet suohon*, että heidän „aatteillaan” *ei ole mitään yhteistä enempää marxilaisuuden kuin vallankumouksellisen sosialidemokratiankaan kanssa*. Olisi sallimatonta jättää asia pitemmäksi ajaksi „kätköön”: se olisi aatteellisen sekaannuksen pahentamista ja sen suuntaamista *pahimpaan päin* — puolinaisuuksien, „yksityisten” selkkausten, loputtomien „kahnausten” j.n.e. suuntaan. Velvollisuutemme on päinvastoin vaatia aivan ehdottomasti ja mitä kategorisimmin, että esiin nousseet kysymykset *välttämättömästi* käsitellään ja selvitellään loppuun saakka.

Itsemääräämisoikeutta koskevista teeseistä* (julkaistu saksaksi „Vorboten”⁵ 2. numerosta otettuna vedoksena) „Sotsial-Demokratian”⁶ toimitus varta vasten esitti asian lehdistössä *abstraktisessa* muodossa, mutta mitä perusteellisimmin korostaen erikoisesti sitä, että kysymys itsemääräämisoikeudesta *liittyy* siihen *yleiseen* kysymykseen, joka koskee taistelua uudistusten, demokratian puolesta, ja sitä, ettei saa sivuuttaa *poliittista* puolta j.n.e. Itsemääräämisoikeutta koskeviin toimituksen teeseihin tekemissään huomautuksissa alkuperäisten teesien („imperialistisen ekonomismin”) luoja *on yhtä mieltä hollantilaisen ohjelman kanssa* ja itse osoittaa siten havainnollisesti, että itsemääräämistä koskeva kysymys ei ole lainkaan „yksityinen” sellaisena kuin sen asettavat syntymässä olevan suunnan luojat, vaan yleinen ja perin tärkeä kysymys.

Zimmerwaldin vasemmiston⁷ edustajat saivat hollantilaisen ohjelman 5—8. II. 1916 Bernissä pidetyssä Kansainväli-

* Ks. Teokset, 22. osa, ss. 135—149. *Toim.*

sen sosialistisen toimikunnan istunnossa. Kukaan tämän vasemmiston jäsenistä *ei* puhunut, *ei edes Radek*, tämän ohjelman puolesta, sillä siihen on yhdistetty sikin sokin sellaiset kohdat kuin „pankkien pakkoluovuttaminen” ja sellaiset kuin „kauppatullimaksujen poistaminen”, „senaatin ensimmäisen kamarin hävittäminen” j.n.e. Zimmerwaldin vasemmiston kaikki edustajat sivuuttivat yksimielisesti, puolella sanalla — jopa miltei sanaakaan sanomatta, pelkällä olankohautuksella — tämän hollantilaisen ohjelman ilmeisesti kokonaan epäonnistuneena ohjelmanä.

Sitä vastoin alkuperäisten, vuoden 1915 keväällä kirjoitettujen teesien laatijaa tämä ohjelma miellytti siinä määrin, että hän sanoi: „oikeastaan en sanonutkaan mitään sen enempää” (keväällä 1915), „hollantilaiset ovat ajatelleet loppuun saakka”: „heillä on sekä taloudellinen puoli — pankkien ja suurtuotantolaitosten” (yritysten) „pakkoluovuttaminen” että „poliittinen puoli — tasavalta j.n.e. Aivan oikein!”.

Itse asiassa hollantilaiset eivät ole „ajatelleet loppuun saakka”, vaan he ovat esittäneet varsin *ajattelemattoman* ohjelman. Murheellista meillä Venäjällä on se, että meillä eräät henkilöt sieppaavat uusimmasta uutuudesta juuri sen, mikä on ajattelematonta...

Vuoden 1915 teesien kirjoittajasta tuntuu, että „Sotsial-Demokratin” toimitus joutui ristiriitaisuuksiin, kun se „itse” esitti „pankkien pakkoluovuttamisen” ja vieläpä lisäsi sanan „hetikohtaisesti” (ynnä „diktatuuritoimenpiteet”) 8. pykälään („Konkreettiset tehtävät”). „Ja siitä samasta kun minua Bernissä haukuttiin!” huudahtaa vuoden 1915 teesien laatija harmissaan, muistelllessaan Bernissä keväällä 1915 käytyjä kiistoja.

Tämä kirjoittaja on unohtanut ja jättänyt huomion ulkopuolelle „pikkuseikan”: 8. pykälässä „Sotsial-Demokratin” toimitus erittelee selvästi *kaksi* tapausta: I — sosialistinen vallankumous *on alkanut*. Silloin, sanotaan siinä, „pankit pakkoluovutetaan hetikohtaisesti” j.n.e. II tapaus: sosialistinen vallankumous *ei* ala ja silloin täytyy toistaiseksi olla puhumatta noista hyvistä asioista.

Koska *tällä haavaa*, kuten tunnettua, sosialistinen vallankumous ei ole mainitussa mielessä vielä alkanut, niin hollantilaisten ohjelma on myös tolkuton. Ja teesien

laatija „syventää” asiaa palaten („jok’ kerta tässä samassa kohassa”...) entiseen virheeseensä: poliittisista vaatimuksista (sellaisista kuin „ensimmäisen kamarin hävittäminen”) tehdään „*sosiaalisen vallankumouksen poliittinen määritelmä*”.

Poljettuaan kokonaisen vuoden paikallaan laatija on päätenyt entiseen virheeseensä. Hänen epäonnistumisiensa „perussyynä” on se, että hän ei ole kyennyt saamaan selvää kysymyksestä, *miten koittanut imperialismi ja uudistusten ja demokratian puolesta käytävä taistelu voidaan sitoa toisiinsa* — samoin kuin edesmennyt „ekonomismikaan” ei osannut sitoa toisiinsa koittanutta kapitalismia ja demokratian puolesta käytävää taistelua.

Tästä johtuu mitä täydellisin sekavuus kysymyksessä, miksi demokraattiset vaatimukset ovat „toteuttamattomia” imperialismin aikana.

Tästä johtuu, että nyt, tällä haavaa, parastaikaa niin kuin aina kierretään poliittista taistelua, mikä on sopimatonta marxilaiselle (ja sopivaa vain rabotshajamyslilaisen „ekonomistin” puheissa).

Tästä johtuu se piintynyt ominaisuus „hairahtua” imperialismin *tunnustamisesta* imperialismin *puolustamiseen* (niin kuin edesmenneet „ekonomistit” hairahtuivat kapitalismin tunnustamisesta kapitalismin puolustamiseen).

J.n.e. j.n.e.

Ei millään voida eritellä kaikilta yksityiskohdiltaan niitä vuoden 1915 teesien laatijan virheitä, mitä on hänen huomautuksissaan, jotka koskevat itsemääräämisoikeutta käsitteleviä „Sotsial-Demokratian” toimituksen teesejä, sillä *jokainen lause on virheellinen!* Eihän voida kirjoittaa kirjasia ja kirjoja vastaukseksi „huomautuksiin”, kun „imperialistisen ekonomismin” alullepanijat ovat polkeneet vuoden samassa paikassa eivätkä itsepintaisesti halua pitää huolta siitä, mistä heidän suoranaan puoluevelvollisuutensa olisi huolehtia, mikäli he tahtovat suhtautua vakavasti poliittisiin kysymyksiin, nimittäin siitä, että selitettäisiin selvästi ja johdonmukaisesti, mitä he sanovat „erimielisyyksiksemme”.

Minun täytyy rajoittaa viittaamaan lyhyesti siihen, miten kirjoittaja soveltaa perusvirhettään tai kuinka hän „täydentää” sitä.

Hänestä tuntuu, että sanani lyövät ristiin: vuonna 1914 („Prosveshtshenije”⁸⁾ kirjoitin, että on järjetöntä etsiä itsemääräämisoikeutta „*Länsi-Euroopan sosialistien ohjelmista*”^{*}, kun taas 1916 julistan itsemääräämisoikeuden erikoisen ajankohtaiseksi.

Laatija ei ole ajatellut sitä (!), että nuo „ohjelmat” oli kirjoitettu vuosina 1875, 1880, 1891!⁹

Edelleen eri pykälistä (itsemääräämisoikeutta käsittelevien „*Sotsial-Demokratin*” toimituksen teesien pykälistä):

1. §. Samaa „ekonomistien” haluttomuutta nähdä ja asettaa *poliittisia* kysymyksiä. *Koska* sosialismi luo taloudellisen pohjan kansallisuuksien poliittisen sarron hävittämiselle, *niin* laatijamme ei *siitä syystä* halua määritellä *poliittisia tehtäviämme* tällä alalla! Tuo on suorastaan hassua!

Koska voittanut proletariaatti ei kiellä sotia muiden maiden porvaristoa vastaan, *niin* laatija ei *siitä syystä* halua määritellä *poliittisia tehtäviämme* kansallisuussarron osalta! Kaikki nämä ovat esimerkkejä marxilaisuuden ja logiikan vaatimusten alituisesta loukkaamisesta; eli, jos niin tahdotte, „imperialistisen ekonomismin” perusvirheiden *logiikan* ilmenemistä.

2. §. Itsemääräämisoikeuden vastustajat ovat menneet auttamattoman sekaisin viitatessaan „toteuttamattomuuteen”.

„*Sotsial-Demokratin*” toimitus tekee heille selkoa toteuttamattomuuden *kahdesta* mahdollisesta merkityksestä ja siitä, mikä on heidän virheensä *kummassakin* tapauksessa.

Mutta vuoden 1915 teesien laatija, yrittämättä edes esittää *omaa* käsitystään „toteuttamattomuudesta”, siis *hyväksyen* meidän selityksemme, että tässä sotketaan kaksi eri asiaa, *jatkaa tuota sotkemista!*

Pulat hän sitoo „imperialistiseen” „politiikkaan”: poliittinen taloustieteilijämme *on unohtanut*, että pulia oli *ennen* imperialismiakin!..

Se on sotkemista, kun sanotaan, että itsemääräämisoikeus on toteuttamaton taloudellisessa suhteessa — selittää toimitus. Laatija *ei* vastaa, hän *ei* sano, että hän katsoo itsemääräämisoikeuden toteuttamattomaksi *taloudellisessa*

^{*} Ks. Teokset, 20. osa, s. 398. *Toim.*

suhteessa; hän jättää kiistanalaisen aseman loikaten politiikkaan („sittenkin” se on toteuttamaton), vaikka hänelle on selvääkin selvemmin sanottu, että imperialisminkin aikana tasavaltakin on *poliittisessa suhteessa* aivan yhtä „toteuttamaton” kuin itsemääräämisoikeus.

Jouduttuaan tässä kohdassa puristuksiin laatija „loikkaa” vielä kerran: hän tunnustaa sekä tasavallan että koko minimiohjelman vain „sosiaalisen vallankumouksen poliittisena määritelmänä”!!!

Laatija kieltäytyy puolustamasta sitä, että itsemääräämisoikeus on „taloudellisessa suhteessa” toteuttamaton, ja loikkaa politiikan alalle. Poliittisen toteuttamattomuuden hän ulottaa koko minimiohjelman käsittäväksi. Tässä ei taaskaan ole graaniakaan marxilaisuutta, graaniakaan logiikkaa, „*imperialistisen ekonomismin*” *logiikkaa* lukuunottamatta.

Laatija tahtoo *vaiivikkaa* heittää yli laidan sosialidemokraattisen puolueen minimiohjelman (ajattelematta ja antamatta itse mitään eheää, vaivautumatta laatimaan omaa ohjelmaansa)! Ei ole ihme, että hän on vuoden polkenut paikallaan!!

Kysymys taistelusta *kautskylaisuutta* vastaan ei taaskaan ole osakysymys, vaan se on nykyajan *yleinen* kysymys, *peruskysymys*: teesien laatija *ei ole ymmärtänyt* tätä taistelua. Samoin kuin „ekonomistit” muuttivat *narodnikkeja* vastaan käydyn taistelun kapitalismin puolustamiseksi, niin myös teesien laatija muuttaa *kautskylaisuutta* vastaan käytävän taistelun imperialisminkin puolustamiseksi (tämä koskee myös 3. pykälää).

Kautskylaisuuden virhe on siinä, että se asettaa tällaisenaikin hetkenä reformistisesti sellaiset vaatimukset, joita ei voida asettaa muutoin kuin vallankumouksellisesti (ja teesien laatija erehtyy luulemaan, että kautskylaisuuden virheenä on yleensä noiden vaatimusten asettaminen, samoin kuin „ekonomistit” „käsittivät” *narodnikkilaisuutta* vastaan käydyn taistelun sillä tavalla, että „alas itsevaltius” on *narodnikkilaisuutta*).

Kautskylaisuuden virheenä on se, että se esittää *oikeat* demokraattiset vaatimukset suunnattuina taaksepäin, rauhanajan kapitalismiin, eikä eteenpäin, sosiaaliseen vallankumoukseen (ja laatija erehtyy luulemaan, että nuo vaatimukset ovat virheellisiä).

3. §. Ks. edellä. Laatija kiertää *myös* „federaatio”-kysymyksen. Saman „ekonomismin” sama perusvirhe: ei osata asettaa *poliittisia* kysymyksiä*.

4. §. „Itsemääräämisoikeudesta juontuu isänmaan puolustaminen”, jankkaa laatija itsepintaisesti. Tässä hän tekee virheen siinä, että hän tahtoo tehdä isänmaan puolustamisen kieltämisestä *kaavan*, juontaa sen „ylipäänsä” *eikä kyseisen* sodan konkreettisista historiallisista erikoisuuksista. Tämä ei ole marxilaisuutta.

Laatijalle on jo kauan sitten sanottu, eikä hän ole kumonnut tätä: yrittäkääpä keksiä sellainen kansallisuussortoa tai eriarvoisuutta vastaan käytävän taistelun määritelmä, joka *ei* oikeuttaisi „puolustamaan isänmaata”. Sitä te ette voi tehdä.

Merkitseekö tämä sitä, että me vastustamme taistelua kansallisuussortoa vastaan, jos siitä *voidaan* juontaa isänmaan puolustaminen?

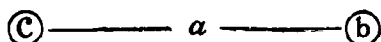
Ei. Sillä me emme ole „yleensä” „isänmaan puolustamista” vastaan (ks. puolueemme päätöslauselmia**), vaan sitä vastaan, että tällä petoksellisella tunnuksella *kaunisteltaiisiin* kyseistä *imperialistista* sotaa.

Laatija *tahtoo* (mutta ei pysty; siinäkin suhteessa hän on koko vuoden vain pinnistellyt...) asettaa „isänmaan puolustamis”-kysymyksen *peräti* virheellisesti, *epähistoriallisesti*.

Puheet „dualismista” osoittavat, että laatija *ei* käsitä, mitä on monismi ja mitä dualismi.

Onko se „monismia”, jos „yhdistän” kenkähärjan ja nisäkkään?

Onko se „dualismia”, jos sanon, että tavoitteeseen a

kohdasta (b) on kuljettava vasemmalle ja kohdasta (c) oikealle?

Onko sortavien ja sorrettujen kansakuntien proletariaatin asema kansallisuussortoon nähden samanlainen? Ei, se ei

* „Me emme pelkää hajoamisia”, kirjoittaa laatija, „me emme puolusta valtakunnanrajoja”. Yrittäkääpä antaa tästä tarkka poliittinen määritelmä! Siinäpä se niksi onkin, että *te ette voi sitä tehdä*; teitä haittaa „ekonomistinen” sokeus *poliittisen demokratian* kysymyksissä.

** Ks. Teokset, 21. osa, ss. 146—147. *Toim.*

ole samanlainen, se on erilainen sekä *taloudellisessa* että *poliittisessa*, sekä *aatteellisessa*, *henkisessä* että *muissa suhteissa*.

Siis?

Siis *samaan* päämäärään (kansakuntien yhteenliittymisen) *eri* lähtökohdista toiset kulkevat *yhdellä tavalla*, toiset *toisella*. Tämän kieltäminen on sitä „monismia”, joka yhdistää kenkäharjan ja nisäkkään.

„Sorretun kansakunnan proletaarien *ei* pidä puhua tästä” (itsemääräämisoikeuden *puolesta*) — näin teesien laatija on „ymmärtänyt” toimituksen teesit.

Tuo on hassua!! *Mitään sellaista* teeseissä ei ole sanottu. Joko laatija ei ole lukenut niitä loppuun tai hän ei ole lainkaan ajatellut niitä.

5. §. Ks. edellä kautskylaisuutta koskevaa kohtaa.

6. §. Laatijalle sanotaan koko maailmassa olevan kolmen *tyyppisiä* maita. Laatija „väittää vastaan” etsien „yksityistapauksia”. Se on kasuistiikkaa eikä politiikkaa.

Haluatte tietää „yksityistapauksen”: „entä Belgia”?

Katsokaa Leninin ja Zinovjevin kirjasta¹⁰: siinä on sanottu, että me olisimme Belgian puolustamisen *kanalla* (jopa *sodankin* avulla), jos konkreettinen sota olisi toisenlainen*.

Oletteko eri mieltä tästä?

Sanokaa se!!

Ette ole ajatellut perin pohjin sitä kysymystä, *miksi* sosialidemokratia on „isänmaan puolustamista” vastaan.

Emme me ole sitä vastaan sen vuoksi kuin te luulette, sillä teikäläinen kysymyksen asettelu (pinnistely eikä asettelu) on epähistoriallinen. Tämä on vastaukseni teesien laatijalle.

Kun sanotaan „sofistiikaksi” sitä, että me, *joita puolustamme kansallisuussorron kukistamiseksi käytävää sotaa*, emme puolusta nykyistä imperialistista sotaa, jota *kumpikin* puoli käy *voimistaakseen* kansallisuussortoa, niin se merkitsee, että käytetään „lujaa” sanaa, mutta *ei ajatella hivenkään vertaa*.

Laatija *haluaisi* asettaa „isänmaan puolustamis”-kysymyksen „vasemmistolaisemmin”, mutta tuloksena on (jo vuoden ajan) — pelkkää sekasotkua!

* Ks. Teokset, 21. osa, s. 299. *Toim.*

7. §. Laatija *kritisoi*: „ei ole lainkaan kosketeltu kysymystä „rauhanehdoista” yleensä”.

Sepä kritiikkiä: ei ole kosketeltu kysymystä, jota emme tässä edes aseta!!

Mutta tässähän on „kosketeltu” ja asetettu *aluevaltauksia* koskeva kysymys, jossa „imperialistiset ekonomistit” ja tällä kerralla *yhdessä* hollantilaisten ja Radekin kanssa ovat sotkeutuneet.

Joko kiellätte hetikohtaisen tunnuksen: *entisiä ja uusia aluevaltauksia vastaan* (imperialismin aikana tämä ei ole sen „toteuttamattomampi” kuin itse-määräämisoikeuskaan; Euroopassa samoin kuin siirtomais-sakin),— ja siinä tapauksessa siirrytte salaisesta imperia-lismin puolustamisesta julkiseen.

Tai hyväksytte tuon tunnuksen (kuten Radek teki paine-tussa sanassa),— siinä tapauksessa olette tunnustaneet itsemääräämisoikeuden, joskin toisella nimellä!!

8. §. Laatija julistaa „bolshevismia Länsi-Euroopan mi-tassa” („ei ole Teidän kantanne”, lisää hän).

En anna merkitystä sille, että halutaan pitää kiinni sanasta „bolshevismi”, sillä tunnen *sellaisia* „vanhoja bol-shevikkeja”, että auta armias. Voin vain sanoa, että syvä vakaumukseni on, ettei laatijan julistama „bolshevismi Länsi-Euroopan mitassa” ole bolshevismia eikä marxilai-suutta, vaan saman vanhan „ekonomismin” pikku muunnos.

Mielestäni se on äärimmäisen sopimatonta ja kevyt-mielistä, epäpuoluekantaista, että koko vuosi julistetaan *uutta bolshevismia* ja rajoitutaan siihen. Eikö ole aika jo *ajattella* ja tarjota tovereille jotain sellaista, joka antaisi selvän ja johdonmukaisen selityksen tuosta „bolshevismista Länsi-Euroopan mitassa”?

Siirtomaiden ja toisaalta Euroopan sorrettujen kansakun-tien välistä eroa laatija ei ole todistanut eikä voi todistaa (tämän kysymyksen yhteydessä).

Hollantilaisilla ja P. S. D:lla * itsemääräämisoikeuden kieltäminen *ei ole yksinomaisesti* eikä niinkään paljon sekaannusta, sillä Gorter on itse asiassa tunnustanut sen samoin kuin puolalaisetkin Zimmerwaldin julki-lausumassaan ¹¹, kuin tulosta heidän **k a n s a k u n t a n s a**

* — PSD — Puolan sosialidemokratia. *Toim.*

erikoisesta asemasta (ne ovat pieniä kansakuntia, joilla on *vuosisataisia suurvaltaisuusperinteitä ja -vaatimuksia*).

On äärimmäisen ajattelematonta ja naiivia jäljitellä ja kertailla mekaanisesti ja epäkriittillisesti sitä, mikä muilla on tulosta vuosikymmeniä kestäneestä taistelusta kansaa pettävää nationalistista porvaristoa vastaan. Nämä ihmiset ovat jäljitelleet *juuri* sitä, mitä ei saa jäljitellä!

Kirjoitettu elo—syyskuussa 1916

*Julkaistu ensi kerran v. 1929
„Bolshevik” aikakauslehden 15. numerossa
Allekirjoitus: N. Lenin*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*
